ECAD6008 2022-23

BA3

Maes Dysgu a Phrofiad Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Darlithydd: Nia Wyn Evans

n.evans@pcydds.ac.uk

Darlith 2: 24.11.2022

Defnyddio ffuglen

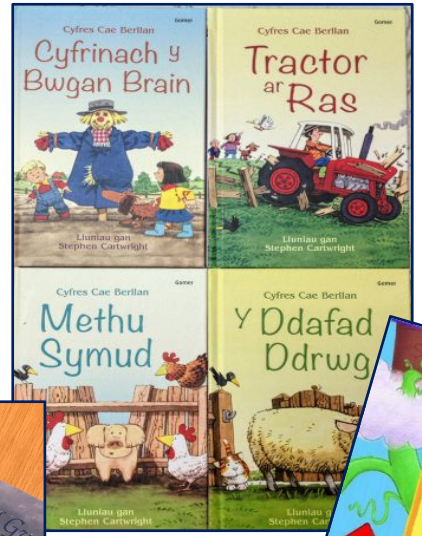
Dewis testun addas ar gyfer eich grwp …

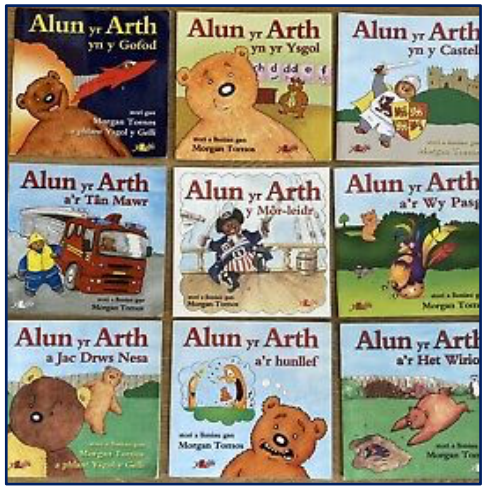
- Mae angen i'r testun darllen fod yn anghyfarwydd.
- Mae angen bod y disgyblion yn gallu darllen tua 90% o'r geiriau.

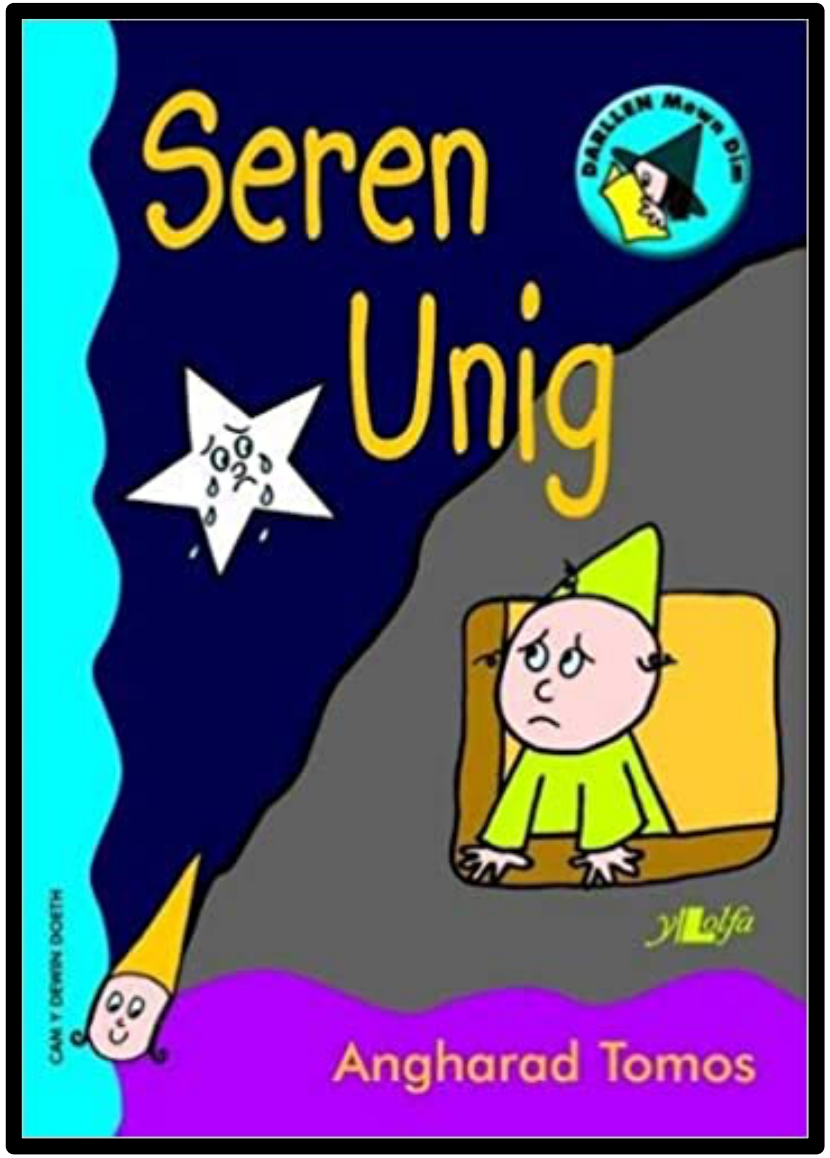

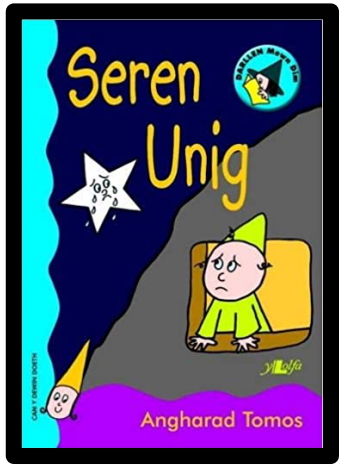

Yn eich grwpiau ….

1. Darllenwch y llyfr stori.

2. Yna, trafodwch pa eiriau fyddai'n gallu achosi trafferth i'r disgyblion.

3. Ysgrifennwch y geiriau hynny ar y cardiau bach.

4. Sut gallwch chi gyflwyno'r geiriau i'r disgyblion?

seren	unig	gofynnodd	atebodd
Dewin	Doeth	mêl	bechod
gwylio	seren	flasus	galwodd
dechrau	chwyrnu	edrychodd	taflodd
ffenest	disgleirio	clywodd	Daeth
sniffian	Teimlodd	ddafnau	yn gynnes
disgyn	chalon	atebodd	gwely

Datblygu'r darllen …

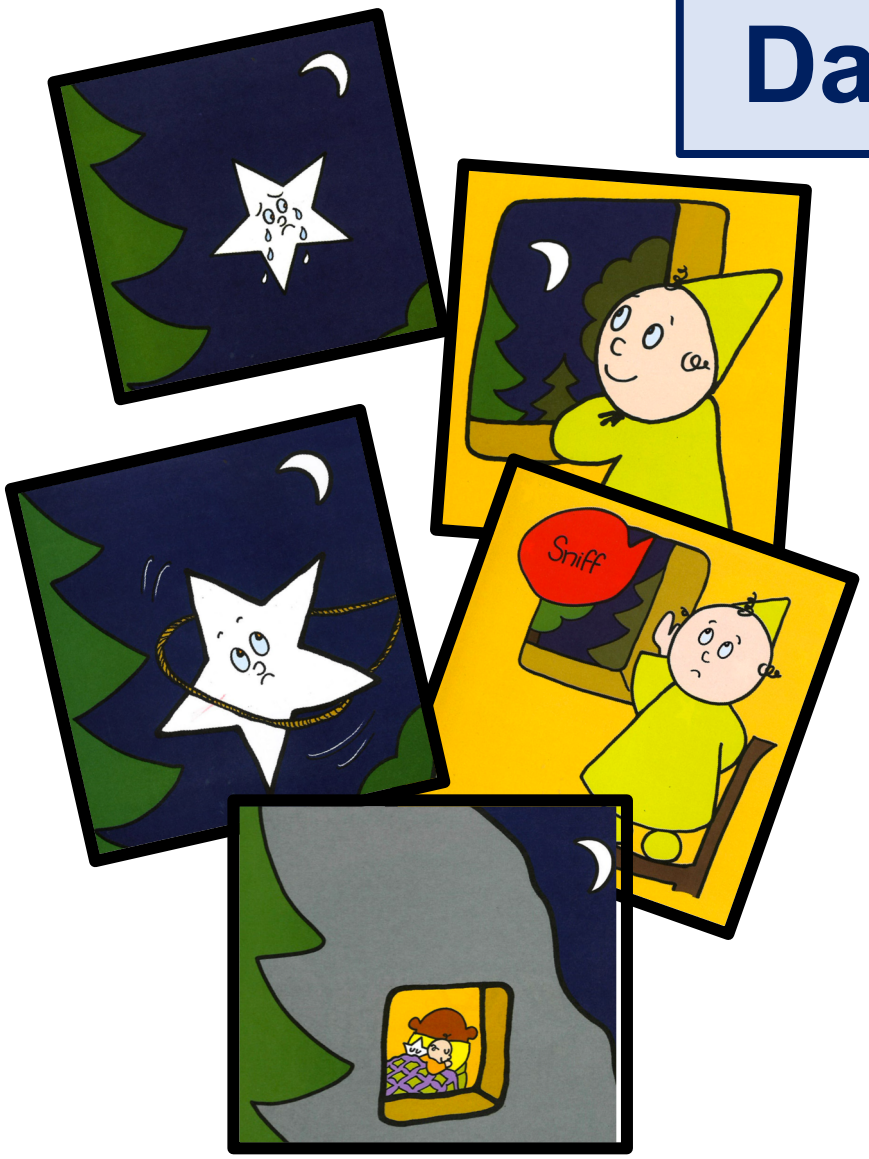
Mae "darllen" yn fwy nag edrych ar air a gallu ei ddweud neu ei ysgrifennu. Mae "darllen" yn golygu "deall" a "dehongli". Os na fyddwn i'n annog ein plant o oedran ifanc i ymdrechu i ddeall a dehongli'r byd, yna rydan ni'n cyfyngu eu dyfodol.

Anni Llyn

https://resource-centre-uploads.s3.amazonaws.com/uploads/barod_i_ddarllen1.pdf

Datblygu'r darllen …

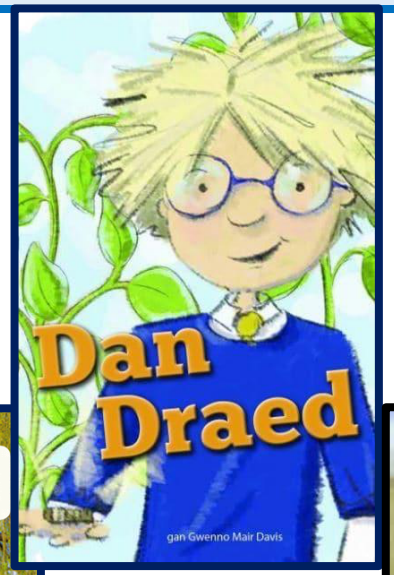

Yn yr addysgu mwyaf effeithiol, mae staff yn defnyddio ystod o ddulliau, gan gynnwys darllen ar y cyd, darllen mewn grŵp a darllen dan arweiniad i wella rhuglder a medrau dealltwriaeth dysgwyr.

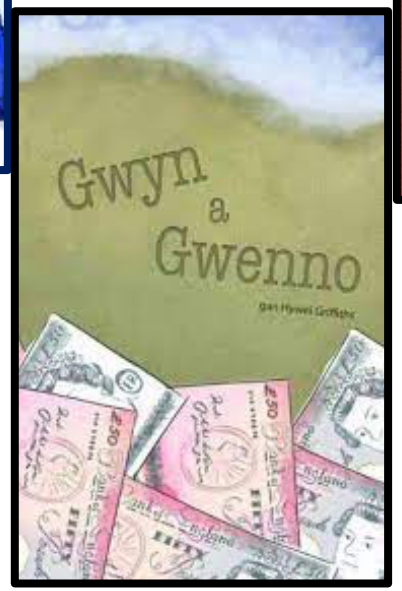
https://www.google.co.uk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiW07KnnP32AhUChlwKHdE9AbgQFnoECAIQAQ&url=https%3A%2F%2Fmoodle.cynnal.co.uk%2Fmod%2Fresource%2Fview.php%3Fid%3D17899&usg=AOvVaw3WkjWqoE3C1BgRQMOwsIqk

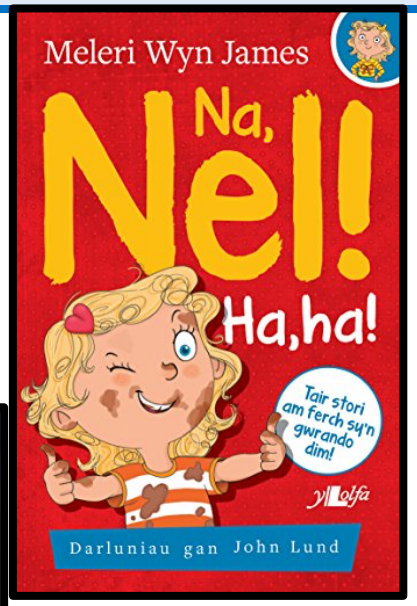

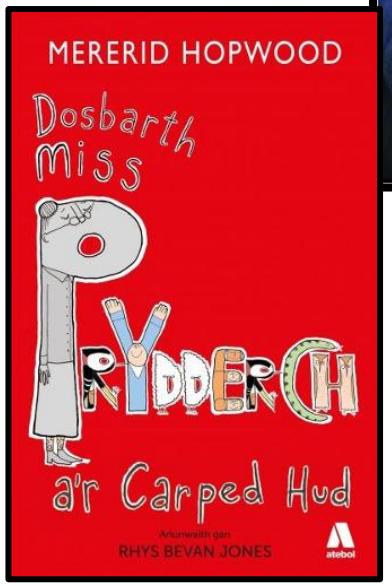
Sut mae modd defnyddio'r un cysyniadau gyda disgyblion CA2?

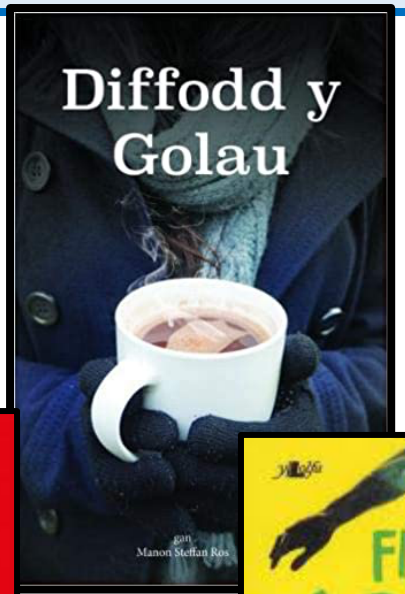

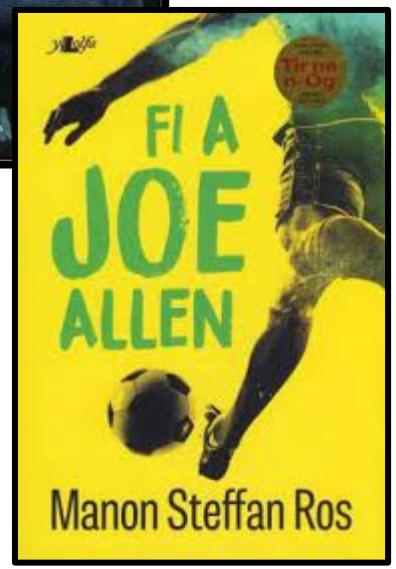

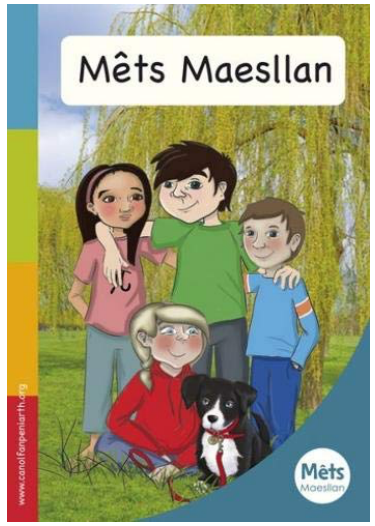

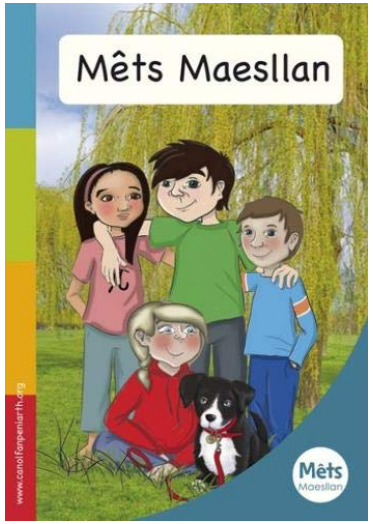

Mêts Maesllan
Mêts
Maesllan

Dyma ni.
Ben
Mim
Wil
Sam
Bob
O ie – a Bob y ci, wrth gwrs!

Dyma Mam yn y gwaith.

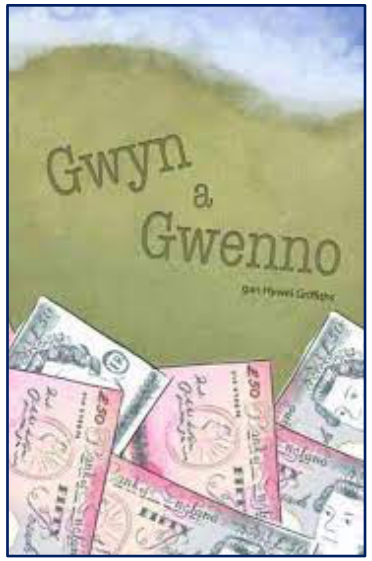
Gwaith Dad ydy garddio.

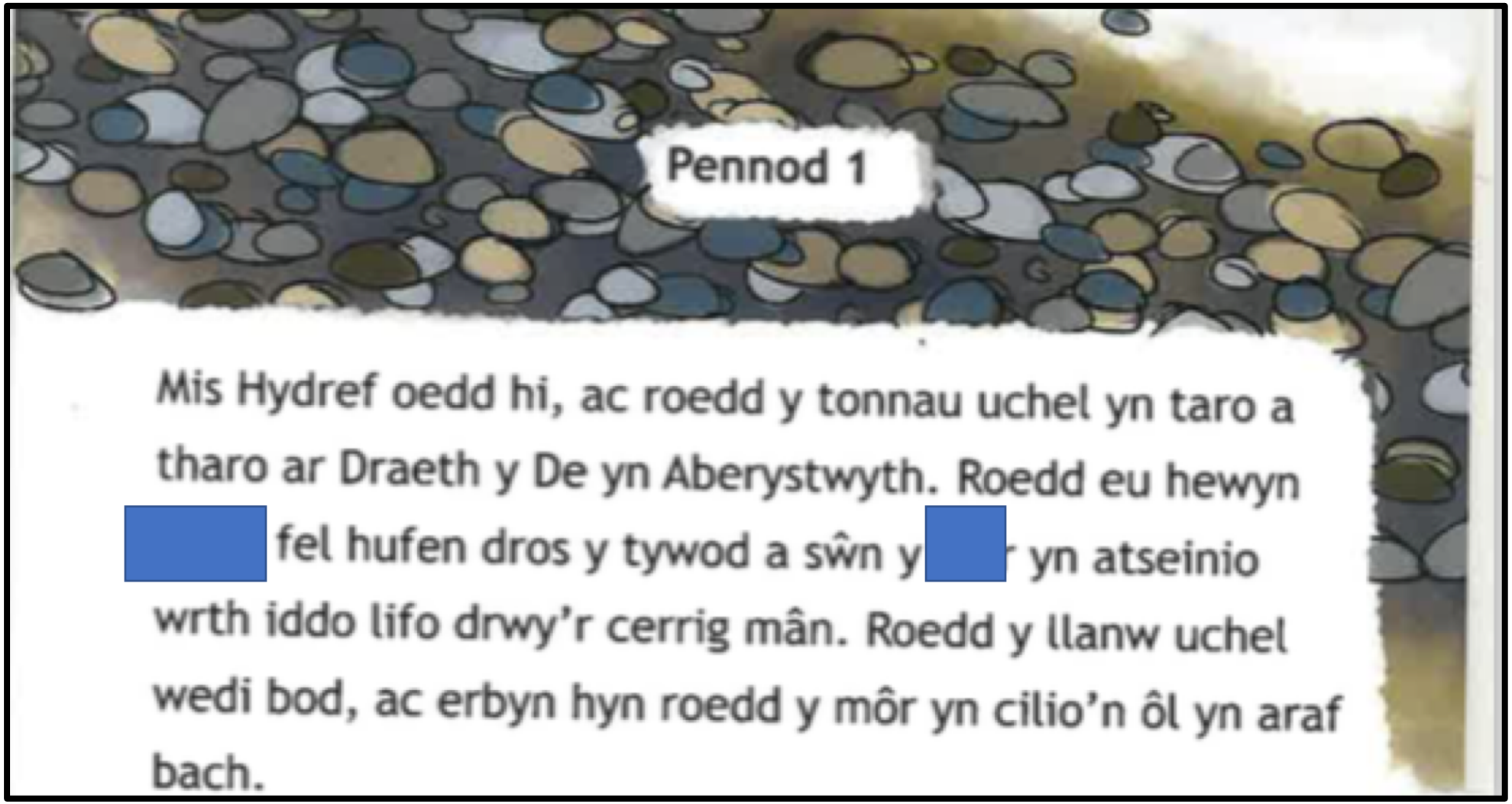

Dyma fy hoff fwyd. Mmm...

Ffeil-o-ffaith	
Enw	Mim
Oed	10
Lliw gwallt	brown
Teulu	Mam, Dad, Tim ac Efa
Ffaith	ci o'r enw Bob

Gwyn
a
Gwenno

Pennod 1
Mis Hydref oedd hi, ac roedd y tonnau uchel yn taro a tharo ar Draeth y De yn Aberystwyth. Roedd eu hewyn fel hufen dros y tywod a sŵn y r yn atseinio wrth iddo lifo drwy'r cerrig mân. Roedd y llanw uchel wedi bod, ac erbyn hyn roedd y môr yn cilio'n ôl yn araf bach.

haul heb sbecian drwy'r [redacted] o gwbl eto. Roedd y cymylau ar y gorwel yn ddigon tywyll a chrac yr olwg ac roedd ambell ddiferyn o law yn [redacted] fan hyn a fan draw.

Ar y prom, y ffordd fach uwchben y traeth, cerddai Gwyn a Gwenno, a'u [redacted] wedi'u stwffio'n ddwfn i'w pocedi. Roedd hi'n wyliau hanner tymor, ond roedd eu rhieni wedi dweud wrthyn nhw am fynd am dro i'r traeth. Ond beth oedd pwynt dod i'r [redacted] yn yr hydref? Doedd dim haul, dim hwyl, dim hufen iâ. Doedd dim byd ond gwynt, yn llosgi'r clustiau ac yn dod â [redacted] i'r llygaid.

Merch dal a main oedd Gwenno, a'i gwallt cyrliog, du yn cael ei chwythu i bob cyfeiriad. Oherwydd bod Gwyn rai modfeddi'n fyrrach, roedd ychydig o

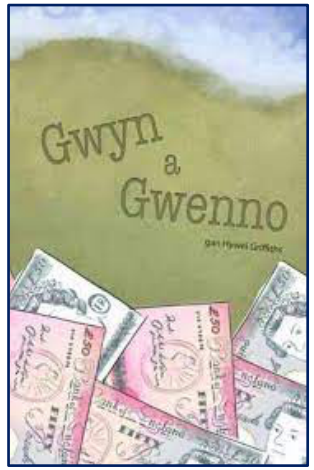

gysgod ganddo wrth ei hymyl. Roedd Gwyn yn fachgen cryf o'i oedran, a'i wallt yn goch, goch. Roedd y ddau'n ffrindiau mawr, yn byw drws nesaf i'w gilydd yn y dref ac yn cerdded i'r ysgol gyda'i gilydd bob dydd.

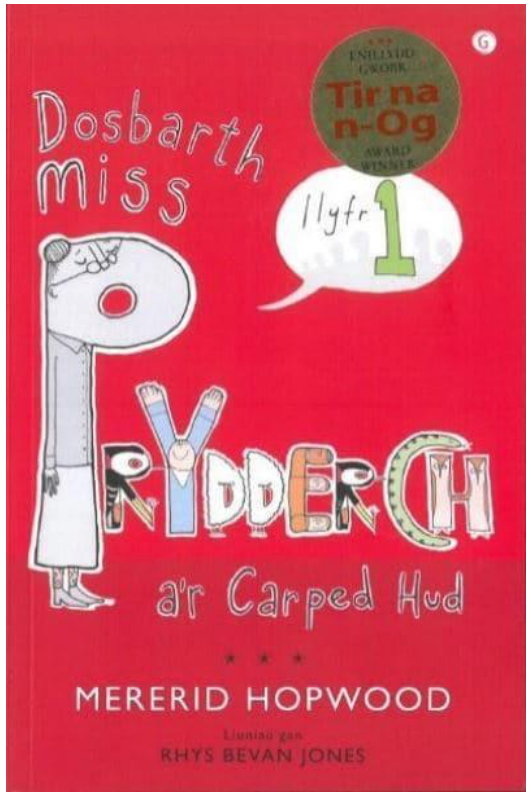
Cerddodd Gwyn a Gwenno yn arafach ac yn arafach, gan siarad fel pwll y môr. Am eiliad, roedd yn rhaid i'r siarad ddod i stop am dipyn wrth i'r gwynt godi eto.

Edrychodd y ddau draw at y traeth. Roedd llinell anniben o froc môr yn ymestyn ar ei hyd - rhyw hanner can metr o'r ffordd ac ychydig gamau o'r tonnau. Darnau pren o bob siâp, wedi eu golchi a'u torri a'u plygu gan y dŵr. Rhaffau oren, cewyll pysgotwyr, darnau o blastig glas, gwymon llithrig a phethau rhyfedd na wyddai Gwyn na Gwenno beth oedden nhw.

Yn sydyn, gwelodd Gwyn fflach o olau'n disgleirio yng nghanol y broc môr. Edrychodd ar Gwenno; roedd hithau wedi sylwi hefyd. Nodiodd Gwyn i gyfeiriad y fflach, a nodiodd Gwenno hefyd. Neidiodd y ddau dros y wal fach at y traeth a cherdded yn araf ac yn ofalus dros y cerrig llithrig.

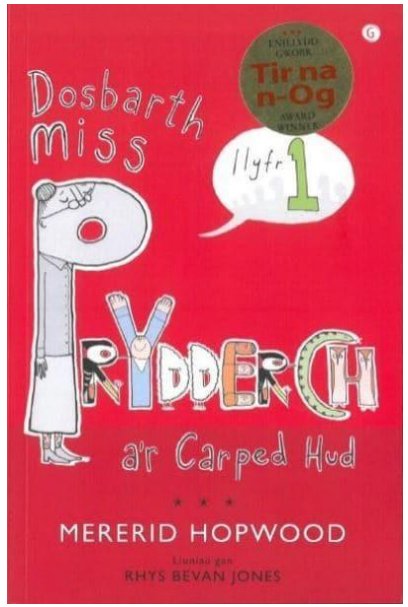

tonnau	Aberystwyth	eu hewyn	atseinio
cerrig	llanw uchel	cilio	sbecian
cymylau	gorwel	a **ch**rac	cerddai
stwffio	rhieni	modfeddi	Yn fyrrach
arafach	anniben	o **f**roc môr	ymestyn
cewyll	pysgotwyr	gwymon	llithrig
disgleirio	llithrig		

Tudalennau 5 i 10.

Heddiw, y cwestiynau cudd ydy …

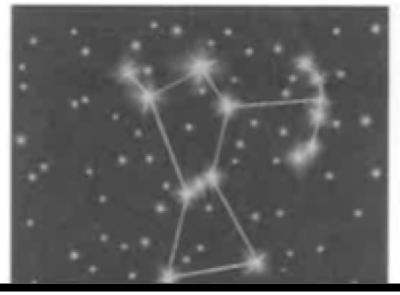
- Pa adeg o'r flwyddyn ydy hi?
- Sut mae Alfred yn teimlo? Pam?

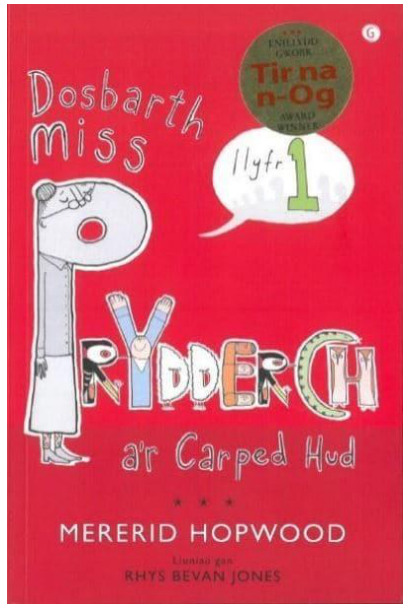

1

Y noson cyn y bore cyntaf

Gorweddai Alfred ar wastad ei gefn yn ei wely'n syllu ar y nenfwd. Roedd y sticeri sêr bach yn gloywi drwy'r tywyllwch a gallai weld gwregys sgleiniog Orion, yr heliwr mawr, yn glir. Gwregys. O! roedd Alfred yn hoffi dweud y gair

Orion: dyma'r enw sy'n cael ei roi ar y patrwm o sêr ry'n ni'n ei weld uwchben Cymru yn ystod y gaeaf.

'gwr-e-gys'. Roedd e'n air crynshi. Lot gwell na 'belt'. Ac uwch y gwregys gallai weld bwa a saeth Orion yn pwyntio'n syth tuag ato. Wel, tuag at waelod ei fola a bod yn fanwl gywir. Oherwydd yn y fan honno, reit yng ngwaelod ei fola, roedd teimlad trwm. Teimlad fel bricsen o drwm. Teimlad a ddwedai wrtho mai fory oedd diwrnod cyntaf tymor newydd yr ysgol. A theimlad a ddwedai wrtho nad oedd e'n edrych ymlaen o gwbl at fynd yn ôl i'r hen le.

Peidiwch â chamddeall. Roedd Alfred wedi bod yn hapus iawn yn Ysgol y Garn am bum mlynedd. Ac roedd e wedi

Wel, chwech os y'ch chi'n cyfri'r flwyddyn yn y Dosbarth Meithrin gyda Mrs Lloyd.

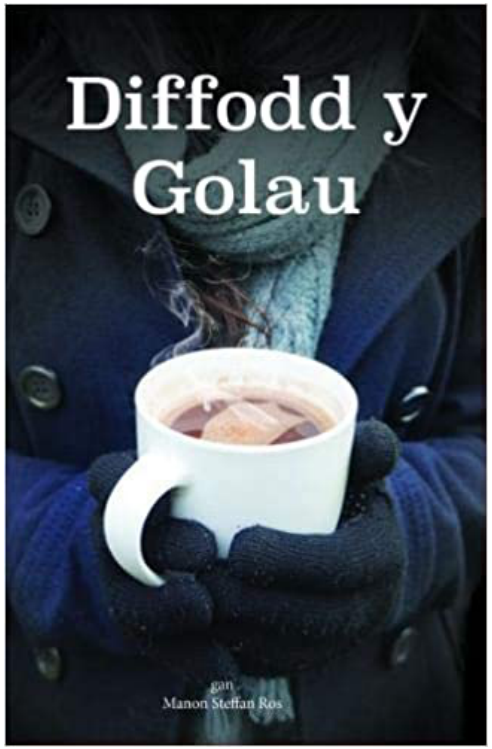

edrych ymlaen yn fawr at ei flwyddyn olaf. Blwyddyn y Cyngor Ysgol, y Plant Mawr a'r Swyddogion. Blwyddyn y Siop Ffrwythau a Dyletswydd Amser Cinio ... Blwyddyn Miss Hughes.

Miss Hughes gyda'r ffrogiau lliwgar. Miss Hughes gyda'r ewinedd pinc. Miss Hughes gyda'r wên garedig a'r arogl blodau a lafant a mefus a mafon. Miss Hughes na fyddai byth yn rhoi stŵr i neb. Miss Hughes oedd yn canu'r gitâr ac yn swnio fel angyles. Miss Hughes, yr athrawes orau erioed.

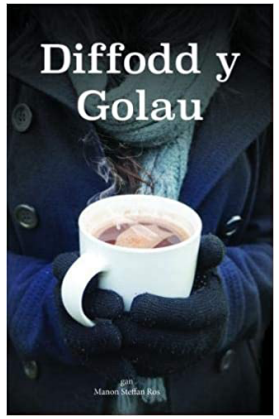
Miss *Arianwen* Hughes.

Ond ar ddiwrnod olaf y flwyddyn, wrth i'r plant dynnu popeth oddi ar y waliau a rhoi eu gwaith i gyd mewn

Heddiw, y cwestiynau cudd ydy …

- Pa deimladau gwahanol mae Sam yn eu teimlo ar ôl bod ym mharti Rhys?
- Pa deimladau gwahanol mae Mai yn eu teimlo ar ôl bod ym mharti Rhys?
- Pryd mae teimladau'r efeilliad yr un fath?

Sam

Roedd o'n anhygoel.

Cyn i ni fynd adref, cafodd pawb eu hanfon y tu allan. Roeddwn i'n meddwl bod hynny'n rhyfedd, braidd, a hithau fel bol buwch y tu allan a phob dim mor gynnes a chlyd y tu mewn i'r babell fawr. Ond wedyn dechreuodd y sioe fawr.

Tân gwyllt.

Roedd o'n anhygoel. Aeth yr holl beth ymlaen am bum munud, gan lenwi'r awyr â lliwiau. Wrth i bawb

wylio'r awyr, cymerais innau gip draw ar Rhys, oedd yn sefyll yn y blaen. Roedd ei fam a'i dad yn sefyll y tu ôl iddo, law yn llaw, ac roedden nhw'n sbïo arno fo mor gariadus. Roedd y ddau mor falch i'w mab gael parti mor llwyddiannus.

Mae'n rhaid eu bod nhw'n ei garu o'n fawr i wario cymaint o bres arno fo.

Ar ôl i'r tân gwyllt orffen, aeth pawb yn ôl i'r babell i ganu pen-blwydd hapus i Rhys a chael darn o gacen. Roedd o'n anhygoel - cacen siocled oedd hi, a chefais i ddarn efo ychydig o Maltesers a llygod bach siocled gwyn. Ar ôl bwyta fel mochyn drwy'r nos, roeddwn i'n teimlo braidd yn sâl wedyn, ond doedd dim ots.

Ar ôl cael bag parti yr un i fynd adref, dechreuodd pawb adael. Ffarweliais ag Oli a'r hogiau, cyn dechrau cerdded adref gyda Mai, fy ngefeilles.

'Wnest ti flasu'r gacen yna?' gofynnais wrth i ni gerdded i fyny'r lôn am adref. 'Roedd hi'n anhygoel!'

'Mi ges i ychydig. Roedd hi'n ocê.'

Ysgydwais fy mhen. Mae Mai yn anodd iawn ei phlesio weithiau. 'O, tyrd yn dy flaen, Mai. Roedd hwnna'n barti anhygoel.'

'Os wyt ti'n licio'r math yna o beth.'

Yn ôl yn y tŷ, roedd Mam yn aros amdanon ni. Roedd hi'n hwyr, ond ar ôl newid i'n pyjamas, cefais i a Mai eistedd wrth fwrdd y gegin i yfed llaeth cynnes ac i drafod y parti.

Gwagiais fy mag parti ar y bwrdd.

'Bobol bach! Cit hofrennydd model; bar siocled anferth; sticeri pêl-droed; bag o dda-da!' Gwenais o glust i glust. Roedd rhieni Rhys mor hael! 'Sbïa i weld be' gest ti, Mai!'